

Analýza nabídky a poptávky po pracovní síle v oblasti odborných technických profesí ve Zlínském kraji v horizontu 2015 – 2020

Manažerské shrnutí analýzy

Analýza zkoumá aktuální situaci a odhaduje vývoj na regionálním pracovním trhu v oblasti technických profesí v horizontu let 2015 – 2020. Srovnává odhadované počty absolventů technických oborů škol ve Zlínském kraji, s odhadovanou poptávkou firem po pracovnících v technických profesích ve zmiňovaných letech, doplňkově byla zjišťována také vzdělanostní struktura oslovených firem, možnosti rekvalifikací a spokojenost s absolventy. Účelem analýzy je poskytnout informace a data pro nastavení efektivního systému vzdělávání s ohledem na potřeby trhu práce a s přímým dopadem na zaměstnanost. Analýzu zpracovala na základě objednávky Zlínského kraje Krajská hospodářská komora Zlínského kraje.

Metodika zpracování analýzy:

Pro analýzu poptávkové strany trhu práce bylo dotazníkovým šetřením osloveno celkem 117 významných firem Zlínského kraje, jejichž ekonomická činnost spadá dle CZ-NACE do sekce C – Zpracovatelský průmysl. Výsledky byly zpracovány z dotazníků získaných od 87 firem, které dohromady zaměstnávají 32 953 pracovníků. Mezi stěžejní údaje, které byly z dotazníků získávány, patří informace o nahrazující poptávce (odchody do důchodu) a případné expanzivní poptávce (zvyšování počtu pracovních míst v dané profesi) po zaměstnancích. Analýza nabídky byla zpracována na základě statistických dat o žácích škol ve Zlínském kraji, přičemž hlavním zdrojem byla data z portálu Zlínského kraje – www.zkola.cz, dále byly použity databáze ČSÚ a MŠMT. Z těchto dat byl poté odhadnut počet absolventů vstupujících na trh práce v letech 2015 – 2020 ze SŠ Zlínského kraje. Pro potřeby analýzy je za technické obory považováno 45 vybraných oborů vzdělávání (tab. č. 8 v kap. 2.1 analýzy).

Aby bylo možné porovnat nabídku s poptávkou, bylo nutné nejprve vytvořit vazbu mezi obory vzdělání a zaměstnáními, které by mohl absolvent příslušného oboru vykonávat. Skupiny vybraných profesí podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO byly tedy navázány na vybrané technické obory vzdělání RVP a KKOV ve Zlínském kraji. Pomocí vytvořeného „vazebníku“ byl ke každému oboru přiřazen jeden nebo více kódů CZ-ISCO.

V rámci dotazníkového šetření byla dále zjišťována vzdělanostní struktura oslovených firem, možnosti rekvalifikací a spokojenost s absolventy.

Výsledky analýzy:

a) Soulad nabídky a poptávky na pracovním trhu:

Z výsledků analýzy vyplývá, že na trh práce přijde v letech 2015 – 2020 celkem 6.778 vhodných absolventů zkoumaných oborů SŠ. Počet poptávaných pracovníků se středním odborným vzděláním v letech 2015 – 2020 je odhadnut (dopočtem údajů získaných z dotazníků na celkový počet pracovníků v daných profesích v kraji) na 12.710, což by znamenalo, že na trhu práce nebude dostatek vhodných uchazečů. Pokud bychom ovšem brali v úvahu pouze poptávku firem nahrazující odchody do důchodu (5.640 pracovníků), tak by byl počet absolventů dostatečný. Vysoké hodnoty expanzní poptávky mohou vypovídat o nástupu trendu progresivního růstu, spojeného se vznikem nových pracovních míst. Výrazný vliv expanzní poptávky může být však ovlivněn i optimistickým odhadem zaměstnavatelů při stanovení poptávky.

Pokud je odhad poptávky vyšší než odhad nabídky, tedy záporná čísla, znamená to převis poptávky – nedostatek absolventů. U 11 skupin analyzovaných profesí převyšuje poptávka nabídku o více než 100 pracovníků. Niže jsou uvedeny tři skupiny profesí, kde poptávka převyšuje nabídku nejvíce.

- Montážní dělníci elektrických, energetických a elektrotechnických zařízení: - 2 067
- Elektromechanici elektrických zařízení (kromě zařízení v dopr. prostředcích): - 1 446
- Seřizovači a obsluha obráběcích strojů (kromě dřevoobrábějících): - 741

Pokud je odhad poptávky nižší než odhad nabídky, tedy kladná čísla, znamená to převis nabídky – přebytek absolventů. U 7 skupin analyzovaných profesí převyšuje nabídka poptávku o více než 100 pracovníků. Niže jsou uvedeny tři skupiny profesí, kde nabídka převyšuje poptávku nejvíce.

- Kontroloři kvality potravin a nápojů, laboranti: + 617
- Mechanici a opraváři zemědělských, průmyslových a jiných strojů a zařízení: + 401
- Mistři a příbuzní pracovníci ve strojírenství: + 330

Z analýzy také vyplynulo, že některé obory poskytnou na trh práce jen malý podíl středoškolsky kvalifikovaných absolventů, a to díky vysokému podílu přechodu absolventů do terciárního vzdělávání. Mimořádný je tento podíl například u oboru Aplikovaná chemie, u kterého lze na trhu práce očekávat pouze 18 % předpokládaných absolventů nebo u oboru Informační technologie, kde lze na trhu práce očekávat 23 % předpokládaných absolventů. Významný vliv přechodu absolventů na VŠ/VOŠ je i u ostatních oborů v rámci úplného středního odborného vzdělání.

b) Vzdělanostní struktura oslovených firem, možnosti rekvalifikací a spokojenost s absolventy

Vzdělanostní struktura oslovených firem koresponduje s výsledkem analýzy potřeb technických pracovníků – sledované firmy zaměstnávají největší podíl pracovníků s výučním listem a také jich do budoucna nejvíce poptávají. Otázkou zůstává technický pokrok a zvyšující se nároky na pracovníky v technických profesích, které by se mohly nejvíce projevit například v odvětví elektrotechniky.

Z šetření také vyplynulo, že 14 firem zaměstnalo 96 absolventů rekvalifikací realizovaných úřadem práce. Pouze 15 % z oslovených firem ze zpracovatelského průmyslu uvádí, že využívá absolventy těchto rekvalifikačních kurzů.

Sledováním vnitřních rekvalifikací a nákladů na ně se dle poskytnutých údajů zabývá 13 ze všech oslovených firem, které vyškolily 350 pracovníků. Náklady na potřebné rekvalifikace zaměstnanců vyčíslily tyto firmy na více než 32 mil. Kč v roce 2013. Z uvedeného lze usuzovat, že sladění nabídky a poptávky v oblasti rekvalifikací hrazených státem by firmám přineslo nemalé úspory.

Závěr:

Výstupy z této analýzy by měly být vnímány jako odhad kvantifikace dlouhodobě diskutovaných problémů, využitelný pro další odbornou diskusi. Předvídaní budoucí nabídky i poptávky umožňuje formulovat především obecné závěry a je ze své podstaty zatíženo určitou mírou nejistoty předpokládaného vývoje. Nicméně je možno formulovat poměrně jasnou hypotézu, že poptávka po středoškolsky kvalifikované pracovní síle v technických oborech ve sledovaném období 2015 – 2020 ve Zlínském kraji bude, při naplnění očekávání firem v oblasti jejich vlastního rozvoje, převyšovat nabídku. Dílčí disproporce je třeba podrobit podrobnějšímu rozboru konkrétní situace především se zaměstnavateli a dalšími aktéry na trhu práce.

Na základě předložené Analýzy nabídky a poptávky po pracovní síle v oblasti odborných technických profesí ve Zlínském kraji v horizontu 2015 – 2020 zpracoval:

Odbor strategického rozvoje kraje, KÚZK
2. 6. 2015